

HAVAINTOJA KUMPUSOISTA

Senjälkeen kun kumpsuot 1870-luvulla oli tuotu tieteelliseen kirjallisuuteen, ovat ne herättäneet vilkasta mielenkiintoa sekä varsinaisissa suoalan ammattikirjoissa että myöskin yleisemmässä koko maaperää käsittelevässä kirjallisuudessa.

Saadessani viime kesänä tilaisuuden tutustua soihin eri puolilla pohjois-Suomea, olin jo ennakolta kiinnostunut näkemään kumpusoida ja palsoja, joiksi yksityisiä kumpuja myös nimitetään. Ensimmäiset näihin viittaavat muodostumat tapasin vasta Enontekiön Palojoensuussa, siis juuri käsivarren tyvessä. Täällä olivat kummut kuitenkin verraten pieniä ja osittain vielä kasvillisuuden peittämiä, mutta antoivat kuitenkin aavistua oltavan jo kumpusuovyöhykkeen reunamailla. Ensimmäiset varsinaiset kummut tapasinkin sittemmin käsivarresta Palojoensuun ja Kilpisjärven välisen maantien puolivälin paikkeilta maantien varrelta. Olipa erääseen kumpuun tehty maantieleikkauskin. Sitävastoin näyttivät kummut tyystin puuttuvan vastaavilla korkeuksilta Enontekiön ja Inarin välisiltä laajoilta kairoilta, esim. silmäkantamiin, nähtävästi Norjan puolelle ulottuvilta rimpisiltä Naukussoilta. Samoin puuttuivat ne Inarinjärven ympäristösoilta. Itse en niitä tavannut, ja olivat ne myös tuntemattomia paikallisille asukkaille, joilta asiaa tiedustelin. Seuraavat kumpusuot tapasin sittemmin vasta niin pohjoisesta kuin Inarin pohjoisosista läheltä Utsjoen rajaa, Kaamanen ja Karigasniemen väliltä. Kumpujen pinnoilta oli routa täällä sulanut elokuun loppuun mennessä vain vajaan puolen metrin syvyydeltä, ja oli turve verraten puhdasta saraturvetta. Kumpujen pinta oli miltei kasvutonta, osittain mustalle mullalle kulunutta, jäkälien ja varpujen muodostaessa ainoan kasvillisuuden. Kummut olivat usein vetisen reunustan ympäröimiä, johtuen nähtävästi siitä, että kummut, omaten melkoisen massan, painavat lähimmän suopinnan muuta suopintaa alemmas painuman täyttyessä vedellä. Kummut olivat muodoltaan joko pyöreähköjä tai pitkulaisia, korkeuden vaihdellessa n. 3—4,5 m. Kummut peitti-

vät varsin huomattavan osan suonpinnasta.

Kumpuja katsellessa herää kysymys niiden syntytavasta. Ensinnäkin on huomattava, että kumpusuot ovat alueellisesti rajoittuneet sellaisille seuduille, joissa maa on roudassa ympäri vuoden, mutta ei niin syväälle, että suot jäätyisivät pohjiaan myöten. Epätasaisesta lumipeitteestä johtuen routivat eri paikat eri syvyydeltä. Syvemmältä routunut osa laajenee sekä ylä- että alasuunnassa. Kesällä sulaa routa osittain altapäin, jolloin kuohkeutuneeseen tilaan pursuaa sivulta päin uutta turvetta tai myöhemmässä vaiheessa pelkkää vettä kohottaen yläpuolella olevaa suonpintaa ympäristöään korkeammalle. Tämän toistuessa vuodesta toiseen saattavat kummut saavuttaa huomattaviakin korkeuksia, kunnes tuuli- ja verierosion kuluttava vaikutus ylittää routimisesta aiheutuvan korkeuskasvun, jolloin kummut luonnollisesti alkavat malaloitua.

Alueellisesta sijainnista johtuen ei kumpusoidilla ole taloudellista merkitystä, mutta erikoisina suomuodostumina ovat ne varsin mielenkiintoisia omana suoyhtymänään.

Viljo Puustjärvi.

VESIPÄHKINÄ (TRAPA NATANS) EVIJÄRVELLÄ. Vesipähkinän subfossilisia jätteitä on löydetty Evijärven kirkon eteläpuolelta Valmosa-nimisestä suosta. Tämä sijaitsee kolmisen peninkulmaa pohjoisempänä kuin tähänastinen pohjoisin vesipähkinän löytöpaikka, Siilinjärven Mikansuo. Valmosan vesipähkinäesiintymän toteamiseksi allekirjoittanut kävi viime lokakuun lopussa Evijärvellä ottamassa mainitusta suosta laboratoriotutkimuksia varten tarvittavat näytesarjat. — V. E. Valovirta. (Geologi n:o 9/1949).

SUON ENSIMMÄINEN NUMERO lähetetään tutustumismielessä eräille laitoksille, järjestöille ym. Tässä yhteydessä viitataan toisaalla lehdesämme olevaan tietoon jäseneksi ilmoittautumisesta ja tilaushinnasta.